

Civilinė byla Nr. e2-2804-987/2024
Teisminio proceso Nr. 2-28-3-17368-2023-1
Procesinio sprendimo kategorijos:
2.6.10.2.4.1; 2.6.10.5.2.1; 3.1.7.1.5;
3.1.7.11; 3.2.6.1

(S)

VILNIAUS MIESTO APYLINKĖS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2024 m. liepos 10 d.
Vilnius

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja Rūta Poniškaitytė-Liatukė,
sekretoriaujant teismo posėdžių sekretorei Astai Šėžienei,
dalyvaujant ieškovei D. Ž., jos atstovėms advokato padėjėjoms Laurai Pugžlienei,
Jūratei Tutinienei,

(nuotoliniu būdu) atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, įgaliotai atstovei Sigitai Vasiliauskienei,

(nuotoliniu būdu) atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, įgaliotai atstovei Dainorai Bernackienei,

atsakovės Lietuvos Respublikos, atstovaujamos Lietuvos Respublikos specialiosios tyrimų tarnybos, įgaliotam atstovui Edgarui Bartoševičiui,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės D. Ž. ieškinį atsakovei Lietuvos Respublikai, atstovaujamai Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Lietuvos Respublikos specialiosios tyrimų tarnybos, dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų baudžiamajame procese dėl advokatų paslaugų apmokėjimo, priteisimo.

Teismas

n u s t a t ė :

1. ieškovė D. Ž. kreipėsi į teismą su ieškiniu, prašydama priteisti iš atsakovės Lietuvos Respublikos 15 760,25 Eur dydžio turtinę žalą, 5 procentų dydžio metines procesines palūkanas ir bylinėjimosi išlaidas (el. dok. Nr. CBP-17342/2023).
2. Ieškinio faktiniame pagrindė nurodoma, kad 2014 m. spalio 7 d. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Panevėžio valdyboje buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. (duomenys neskelbtini), kuriame 2015 m. lapkričio 3 d. ieškovei buvo įteiktas pranešimas apie įtarimą padarius dvi nusikalstamas veikas; baudžiamoji byla buvo perduota teismui pagal Panevėžio apygardos prokuratūros skyriaus prokuroro 2017 m. vasario 17 d. kaltinamąjį aktą, ieškovę kaltinant keturių nusikalstamų veikų padarymu;

Panevėžio apygardos teismas 2019 m. sausio 4 d. nuosprendžiu baudžiamajame byloje Nr. 1-7-531/2019 ieškovę pripažino kalta padarius vieną iš inkriminuotų keturių nusikalstamų veikų, o dėl kitų – ieškovę išteisino, konstatavus, kad nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių. Lietuvos apeliacinis teismas 2021 m. vasario 25 d. nuosprendžiu baudžiamajame byloje Nr. 1A-6-616/2021 panaikino pirmosios instancijos teismo nuosprendžio dalį dėl ieškovės nuteisimo ir išteisino ieškovę, konstatavus, kad nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių. Ieškovė nurodo, kad ji pasinaudojo teise turėti advokatą baudžiamajame procese ir iš viso patyrė 15 760,25 Eur išlaidų už suteiktas advokato teisinės paslaugas: 2 450,25 Eur – už 77 valandų trukmės teisinės paslaugas ikiteisminio tyrimo metu, 7 260,00 Eur – už 150 valandų trukmės teisinės paslaugas pirmosios instancijos teisme; 6 050,00 Eur – už 40 valandų trukmės teisinės paslaugas apeliacinės instancijos teisme. Ieškovė pažymi, kad ikiteisminis tyrimas ir pirmosios instancijos teismo procesas vyko Panevėžyje, dėl ko advokatui teko vykti iš Vilniaus ir atgal; ieškovė nurodo, jog advokatas atliko eilę veiksmų ikiteisminio tyrimo bei baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu, įskaitant ir dalyvavimą eilėje teismo posėdžių.

3. Ieškinio teisiniame pagrinde nurodoma, kad priimant teismo nuosprendį ieškovės patirtų išlaidų dėl advokato paslaugų apmokėjimo klausimas nebuvo sprendžiamas, nes pagal tuo metu galiojusią baudžiamojo įstatymo nuostatą išteisintas asmuo neturėjo teisės į tokių išlaidų atlyginimą. Ieškovės nuomone, pastarąją baudžiamojo įstatymo nuostatą dalyje dėl draudimo atlyginti išteisintam asmeniui patirtas išlaidas dėl advokato pagalbos apmokėjimo pripažinus antikonstitucine, ieškovė įgijo teisę į tokių išlaidų kaip patirtų nuotolių (kurių nebūtų, neiškėlus baudžiamosios bylos) atlyginimą, nevertinant valstybės veiksmų teisėtumo. Ieškovė pažymi, kad ieškovei suteiktos advokato teisinės paslaugos visiškai atitiko jų būtinumo, realumo ir pagrįstumo kriterijus, nes pačią baudžiamąją bylą sudaro 24 tomai, išteisinamasis nuosprendis yra didelės apimties, ieškovei buvo pareikšti kaltinimai dėl keturių nusikalstamų veikų padarymo. Ieškovė nurodo pateikusi kaip ieškinio priedą išsamią advokato teiktų teisinių paslaugų detalizaciją.
4. Atsakovė Lietuvos valstybė, atstovaujama Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, pateikė atsiliepiamą, prašydama ieškinį atmesti (el. dok. Nr. DOK-198217/2023).
5. Atsiliepime nurodoma, kad ieškovės patirtos išlaidos dėl advokato teisinių paslaugų apmokėjimo yra procesinio pobūdžio ir dėl jų priteisimo galėjo būti sprendžiama tik nagrinėtoje baudžiamajame byloje, o į ieškinio tenkinimą civilinėje byloje dėl tokių išlaidų atlyginimo ieškovė turėtų teisę tik tokiu atveju, jei teismas konstatuotų neteisėtus teisėsaugos pareigūnų veiksmus baudžiamajame byloje. Atsakovės manymu, ieškovė negali turėti teisėtų lūkesčių dėl prašomų priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, nes ieškovės išteisinimo metu galiojusi baudžiamojo įstatymo nuostata nesuteikė ieškovei tokios teisės, o naujai priimtas įstatyminis reglamentavimas negali būti taikomas jau pasibaigusiems teisiniams santykiams. Atsakovės nuomone, ieškovės patirtos išlaidos yra per didelės, nes viršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro poįstatyminiame akte nustatytus rekomenduotinus maksimalius tokių išlaidų dydžius. Atsakovės nuomone, ne visos ieškovės patirtos išlaidos yra pagrįstos, nes ieškovės pateiktoje ataskaitoje nurodyta, kad teismo posėdžiai Panevėžio apygardos teisme truko iš viso 121 valandą, o apeliacinės instancijos teisme – 22,5 valandas, o atsakovė pagal Lietuvos teismų informacinės sistemos „Litako“ duomenis apskaičiavo, kad jie truko atitinkamai 57 valandas ir 12 valandų. Atsakovė mano, kad ieškovės pateiktoje advokato suteiktų paslaugų detalizacijoje punktuose Nr. 17,33,36,37,39,43,45 įvardintos paslaugos neturi sąsajų su ieškovės atžvilgiu nagrinėta baudžiamąja byla. Atsakovės manymu, Lietuvos

Respublikos generalinė prokuratūra negali būti tinkama atstove byloje, nes ieškinyje neįrodinėjami neteisėti prokurorų veiksmai. Atsakovė prašo atmesti ieškovės reikalavimą dėl procesinių palūkanų priteisimo, teigiant, kad tokiu atveju ieškovė atsidurs nepagrįstai geresnėje pozicijoje palyginti su tais asmenimis, kuriems bylinėjimosi išlaidos atlyginamos baudžiamojoje byloje.

6. Atsakovė Lietuvos valstybė, atstovaujama Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos, pateikė atsiliepimą, prašydama ieškinį atmesti (el. dok. Nr. DOK-16497/2024).
7. Atsiliepime prašoma pašalinti atsakovės atstovę, nesant jos materialinio teisinio suinteresuotumo bylos baigtimi. Atsiliepime antrinama Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros pozicijai, kad ieškovės prašomos atlyginti išlaidos yra procesinio pobūdžio, o pareigūnai ieškovės atžvilgiu neatliko jokių neteisėtų veiksmų. Atsiliepime nurodoma, kad ieškovė pateikė per abstrakčius duomenis apie patirtas bylinėjimosi išlaidas, neįvardino kokios paslaugos ir kokius konkrečiai veiksmus atliekant buvo suteiktos. Atsakovės nuomone, ieškovė neįrodė suteiktų advokato paslaugų sąsajos su konkrečia baudžiamąja byla.
8. Atsakovė Lietuvos valstybė, atstovaujama Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, pateikė atsiliepimą, prašydama ieškinį atmesti (el. dok. Nr. DOK-19225/2024).
9. Atsiliepime iš esmės antrinama Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros pozicijai.
10. Ieškovė D. Ž. pateikė rašytinius paaiškinimus, kuriuose antrina ieškinyje išdėstyta pozicijai dėl teisės į išlaidų atlyginimą dėl advokato paslaugų apmokėjimo bei dėl tinkamos išlaidų detalizacijos ir pagrindimo. Papildomai nurodo, kad Lietuvos Respublikos teisingumo ministro rekomenduotinais maksimaliais priteistinių advokatų išlaidų dydžiais vadovautis negalima, nes jie nustatyti po baudžiamosios bylos ieškovės atžvilgiu pasibaigimo; teismas, sprenddamas dėl priteistinių advokato išlaidų dydžio, konkrečiu atveju turi įvertinti svarbias aplinkybes. Ieškovė pažymi pateikusi teisinių paslaugų sutartis, kuriose įvardinti advokato honoraro dydžiai bei suteiktų paslaugų detalizacija. Ieškovė paaiškina, kad ikiteisminio tyrimo metu advokato atstovavimo laikas buvo iš viso 77 valandos, tačiau pagal ieškovės ir advokato sutartą 150,00 Eur plius PVM valandinį įkainį, advokatui buvo sumokėtas tik 2 025,00 Eur plius PVM honoraras, kas atitiktų 13,5 advokato atstovavimo valandas. Ieškovė pažymi, kad didesnė dalis ikiteisminio tyrimo veiksmų vyko Panevėžio mieste, dėl ko advokatui teko važinėti iš Vilniaus. Ieškovės nuomone, rekomendacijose nurodomas priteistinas maksimalus advokato paslaugų dydis sietinas su įtarimu dėl vienos nusikalstamos veikos, o ieškovės atžvilgiu ikiteisminis tyrimas buvo vykdomas dėl įtarimo padarius iš viso keturias nusikalstamas veikas. Ieškovė už advokato suteiktas paslaugas atstovaujant pirmosios instancijos teisme sumokėjo sutartą 6 000,00 Eur plius PVM honorarą, kas pagal ieškovės ir advokato sutartą 150,00 Eur plius PVM valandinį įkainį atitinka 40 advokato darbo valandų, kai faktiškai advokato teisinių paslaugų teikimo laikas sudarė 150 valandų. Ieškovė pažymi, kad advokatas taip pat teikdavo jai teises konsultacijas prieš ir po posėdžių bei turėjo vykti iš Vilniaus į Panevėžį. Dėl atsakovės įgaliotos atstovės Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros teiginio, kad tam tikros advokato paslaugų detalizacijose nurodytos paslaugos nesusijusios, ieškovė nurodo, kad detalizacijos punkte Nr. 17 buvo teikta advokato 40 minučių teisinė konsultacija ieškovei dėl jos apklausos teisiamaajame posėdyje, o detalizacijos punktuose Nr. 33, 36, 37, 39, 43 ir 45 advokatas atstovavo ieškovę, derinat atsiskaitymo ir vėliau taikaus susitarimo klausimus su akcine bendrove „Utenos melioracija“, ieškovei pateikus pastarajai bendrovę užsakymą ir buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas ieškovės atžvilgiu; visi šie

duomenys vėliau kaip įrodymai buvo advokato pateikti baudžiamojoje byloje. Ieškovė už advokato suteiktas paslaugas atstovaujant apeliacinės instancijos teisme sumokėjo sutartą 5 000,00 Eur plus PVM honorarą, kas pagal ieškovės ir advokato sutartą 150,00 Eur plus PVM valandinį įkainį atitinka 33 advokato darbo valandas, kai faktiškai advokato teisinių paslaugų teikimo laikas sudarė 38 valandas (atėmus detalizacijoje nurodytas 2 valandas už neįvykusį posėdį). Ieškovė nurodo, kad advokatas ne tik atstovavo ją teismo posėdžiuose, bet ir konsultavo, rengė prašymus dėl įrodymų išreikalavimo bei turėjo rengtis baigiamajai kalbai. Ieškovė prašo įvertinti tai, kad baudžiamoji byla yra didelės apimties (24 tomų); baudžiamasis procesas truko beveik septynerius metus; ieškovė buvo įtariama/kaltinama keturių nusikalstamų veikų padarymu. Ieškovė pažymi, kad įsiteisėjusius teismo sprendimu kito įtariamojo/kaltinamojo (kurio kaip ir ieškovės atžvilgiu buvo vykdomas tas pats baudžiamasis procesas) ieškinys dėl 55 762,00 Eur bylinėjimosi išlaidų už advokato paslaugas priteisimo iš valstybės buvo tenkintas visiškai (el. dok. Nr. DOK-53639/2024).

11. Atsakovė Lietuvos valstybė, atstovaujama Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos, pateikė rašytinius paaiškinimus, kuriuose antrino atsiliepime išdėstyta pozicijai, kad ji turėtų būti pašalinta iš atsakovės atstovų sąrašo. Atsakovės atstovė papildomai nurodo, kad teisinių paslaugų teikimo sutarties išrašai, o ne kopijos, kuriuose nėra ieškovės parašų, reiškia, kad ieškovė sąmoningai nepateikia jai nepalankių teisinių paslaugų teikimo sutarties sąlygų. Atsakovės įgalios atstovės nuomone, ieškovė nebuvo tinkamai supažindinta su advokato įkainiais, kad ji galėtų priimti atsargius sprendimus ir finansinius įsipareigojimus dėl teisinių paslaugų kainos, todėl ieškinys valstybės atžvilgiu atmestinas, nes teisinių paslaugų sutartis neatitinka jai keliamų reikalavimų (el. dok. Nr. DOK-65291/2024).
12. Ieškovė D. Ž. pateikė rašytinius paaiškinimus, kuriuose detalizavo ir aiškino ieškovės patirtų išlaidų advokato paslaugoms apmokėti sąsajas su baudžiamuoju procesu ir pastarųjų išlaidų būtinumą (el. dok. Nr. DOK-73908/2024).
13. Teismo posėdyje, vykusiame 2024 m. gegužės 23 d., žodinius paaiškinimus teikė ieškovė D. Ž., kuri nurodė palaikanti ieškinyje išdėstytą poziciją dėl ieškinių tenkinimo; paaiškino, kad advokatui mokėjo tik už teisinės paslaugas, teiktas baudžiamojo proceso metu. Ieškovės atstovės ir atsakovės įgalios atstovai, teikdami žodinius paaiškinimus, palaikė savo procesiniuose dokumentuose išdėstytas pozicijas. Atsakovę atstovaujančių Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos įgalios atstovės prašė sumažinti ieškovės bylinėjimosi išlaidas, patirtas dėl atstovavimo šioje civilinėje byloje.

Ieškinys tenkinamas visiškai.

14. Nagrinėjamu atveju byloje kilo ginčas trimis aspektais. Pirma, dėl ieškovės teisės į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, patirtų dėl advokato teisinės pagalbos teikimo baudžiamajame procese. Antra, dėl ieškovės teisės gauti visišką patirtų bylinėjimosi išlaidų dėl advokato teisinės pagalbos teikimo baudžiamajame procese atlyginimą. Trečia, dėl ieškovės teisės reikalauti procesinių palūkanų priteisimo.

Dėl ieškovės teisės reikalauti bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl advokato teisinės pagalbos teikimo baudžiamajame procese, atlyginimo

15. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 106 straipsnio 1 dalyje (redakcija, galiojusi iki 2022 m. balandžio 30 d.) buvo nustatyta, kad, kai įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, advokatui apmokama įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos

teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka. Kitais atvejais advokatui moka įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu – kiti asmenys.

16. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2021 m. kovo 19 d. nutarimu Nr. KT45–A–N3/2021 pripažino, kad BPK 106 straipsnis tiek, kiek pagal jį asmeniui, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, nėra atlyginamos jo būtinos ir pagrįstos išlaidos advokatui, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai ir 31 straipsnio 6 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui. Konstitucinis Teismas išaiškino, kad iš Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalies, 31 straipsnio 6 dalies, konstitucinio teisinės valstybės principo įstatymų leidėjui kyla pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį asmens teisė teisme ginti savo teises, *inter alia* (be kita ko), naudojantis advokato teikiama teisine pagalba, būtų įgyvendinama realiai ir veiksmingai, be kita ko, numatyti atsižvelgiant į bylos aplinkybes būtinų ir pagrįstų išlaidų šiai teisei įgyvendinti atlyginimą asmeniui, kuriam nėra taikoma teisinė atsakomybė, nes nenustatyta, kad jis padarė teisės pažeidimą.
17. Įstatymo leidėjas, atsižvelgęs į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimą, pakoregavo BPK 106 straipsnyje įtvirtintas teisės normas ir nuo 2022 m. gegužės 1 d. galiojančios BPK 106 straipsnio redakcijos 3 dalyje numatyta, kad kai asmuo išteisinamas, teismas, priimdamas nuosprendį ar nutartį, priima sprendimą dėl asmens patirtų būtinų ir pagrįstų išlaidų advokato arba advokato padėjėjo, kuris dalyvavo byloje kaip šio asmens gynėjas, paslaugoms apmokėti, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, atlyginimo iš valstybės lėšų teisės aktų nustatyta tvarka.
18. Teismas, įvertinęs šiuo metu galiojančių BPK 106 straipsnio 3 dalyje įtvirtintų teisės normų turinį, daro nagrinėjam ginčui aktualias dvi išvadas.
19. Pirma, advokato paslaugų teikimo išlaidos asmens išteisinimo atveju yra atlyginamos iš valstybės biudžeto nepriklausomai nuo valstybės pareigūnų veiksmų teisėtumo baudžiamajame procese vertinimo, nesiejant jų su civilinės deliktinės atsakomybės taikymu valstybės atžvilgiu.
20. Antra, įstatymo leidėjas BPK 106 straipsnio 3 dalyje tvirtintos procesinės normos taikymo nėra apribojęs laike, tai yra nėra nustatęs, kad pastaroji teisės norma taikoma tik tiems asmenims, kurie buvo išteisinti nuosprendžiais, priimtais po 2022 m. gegužės 1 d., kas reiškia, kad ir tie asmenys, kurie buvo išteisinti iki pastarųjų teisės normų naujos redakcijos įsigaliojimo, turi teisę ja vadovaujantis reikalauti iš valstybės biudžeto bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl advokato paslaugų apmokėjimo baudžiamajame procese, atlyginimo.
21. Teismas, įvertinęs BPK teisės normų, reglamentuojančių baudžiamąją bylą nagrinėjusio teismo kompetenciją vėlesniame baudžiamąjo proceso etape išspręsti teismo nuosprendžiu neišspręstus procesinius klausimus, nustatė, kad BPK 308¹ straipsnio 1 dalis suteikia teismui prerogatyvą ištaisyti neįsiteisėjusiame nuosprendyje rašymo apsirikimus, aiškias aritmetines klaidas ar kitus netikslumus, kurių ištaisymas nekeičia nuosprendžio esmės; pagal BPK 361-362 straipsnius teismas gali išspręsti tam tikrus procesinius klausimus, dėl kurių kyla neaiškumų kaip vykdyti įsiteisėjusį nuosprendį.
22. Taigi, BPK teisės normos (kurios negali būti aiškinamos plečiamai) tiesiogiai neįtvirtina baudžiamąją bylą nagrinėjusio teismo prerogatyvos priimti papildomą teismo nuosprendį dėl išteisinto asmens bylinėjimosi išlaidų klausimo priteisimo iš valstybės (tuo atveju, jei minėtas klausimas nebuvo išnagrinėtas baudžiamąjo proceso metu).
23. Nagrinėjamu atveju ieškovė prašo priteisti bylinėjimosi išlaidas, patirtas advokato paslaugoms apmokėti, baudžiamajame procese, kuris vyko nuo 2014 m. spalio 7 d.

(kuomet Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos Panevėžio valdyba pradėjo ieškovės atžvilgiu ikiteisminį tyrimą) iki 2021 m. vasario 25 d. (kuomet buvo priimtas Lietuvos apeliacinio teismo nuosprendis, kuriuo buvo panaikintas pirmosios instancijos teismo nuosprendis dalyje dėl ieškovės nuteisimo ir priimtas naujas nuosprendis, ieškove išteisinant dėl visų jai inkriminuotų nusikalstamų veikų).

24. Iš ieškovės baudžiamojo proceso trukmės ir terminų matyti, kad ieškovės atžvilgiu baudžiamasis procesas buvo baigtas iki Lietuvos Respublikos Konstituciniam Teismui paskelbiant BPK 106 straipsnyje įtvirtintą teisės normą prieštaraujančią Lietuvos Respublikos Konstitucijai toje dalyje, kuri riboja išteisinto asmens teisę prisiteisti iš valstybės bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl advokato paslaugų apmokėjimo, atlyginimą. Vadinas, baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu dėl galiojusios antikonstitucinės teisės normos ieškove negalėjo realizuoti savo teisės reikalauti jos išteisinimo atveju bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl advokato paslaugų apmokėjimo, atlyginimo iš valstybės biudžeto. Atitinkamai dėl BPK normų, kurios numatytą galimybę priimti papildomą teismo nuosprendį, teisinio vakuumo, ieškove negali šios savo teisės realizuoti baudžiamojo proceso tvarka.
25. Taigi, nagrinėjamu atveju susiklostė tokia faktinė situacija, kad ieškove, kuri baudžiamojo proceso metu patyrė bylinėjimosi išlaidas dėl advokato paslaugų apmokėjimo, įstatyminę teisę į šių išlaidų atlyginimą įgijo tik pasibaigus baudžiamajam procesui (kurio metu ji buvo išteisinta); tuo tarpu įstatymo leidėjas (suteikdamas išteisintiems asmenims tokią teisę, nesiejant jos atsiradimo su išteisinamojo nuosprendžio priėmimo data) nesureguliuo teisės normų, kurios nustatytą tvarką kaip tokios išlaidos turėtų būti atlyginamos (tiems asmenims, kurie buvo išteisinti nuosprendžiais iki teisės jiems gauti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą dėl advokato paslaugų apmokėjimo suteikimo). Kitaip tariant, nagrinėjamu atveju egzistuoja teisės spraga dėl asmens teisės gauti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą už apmokėtas advokato paslaugas jo išteisinimo atveju iš valstybės biudžeto gynimo tvarkos.
26. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad teisės spragų pašalinimas yra atitinkamo (kompetentingo) teisėkūros subjekto kompetencijos dalykas. Tačiau žemesnės galios teisės aktuose esančias teisės spragas yra įmanoma tam tikru mastu užpildyti ir taikant teisę (*inter alia*, naudojant teisės analogiją, taikant bendruosius teisės principus, taip pat aukštesnės galios teisės aktus, pirmiausia Lietuvos Respublikos Konstituciją), taigi taip pat ir aiškinant teisę (*inter alia*, teisingumą vykdantiems bendrosios kompetencijos teismams). Žemesnės galios teisės aktuose esančias teisės spragas teismai gali užpildyti tik *ad hoc*, t. y. šiuo – teisės taikymo – būdu teisės spragos yra pašalinamos tik individualiam visuomeniniam santykiui, dėl kurio sprendžiamas ginčas teisme nagrinėjamoje byloje (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. rugpjūčio 8 d. sprendimas Nr. 34/03).
27. Teismas, įvertinęs susiklosčiusią teisinę situaciją, *ad hoc* užpildo teisės spragą ir vadovaudamasis konstituciniais principais (kiekvieno asmens teise gintis remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, kiekvieno asmens teise kreiptis į teismą dėl turinės žalos atlyginimo (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 6 straipsnis, 30 straipsnis), sprendžia, kad ieškove, kuri patyrė baudžiamajame procese bylinėjimosi išlaidas dėl advokato paslaugų apmokėjimo, ir kurios atžvilgiu buvo priimtas išteisinamasis nuosprendis iki BPK 106 straipsnio 3 dalies naujos redakcijos įsigaliojimo, turi teisę dėl pastarųjų bylinėjimosi išlaidų kaip patirtų nuostolių priteisimo, kreiptis į teismą su ieškiniu dėl nuostolių priteisimo iš valstybės biudžeto civilinio proceso tvarka (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.138 straipsnio 6 punktas, 6.249 straipsnio

1 dalis, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 5 straipsnio 1 dalis).

28. Teismas pažymi, kad pastarosios teisės spragos šalinimo klausimu pradėjo formuotis vienoda teismų praktika, tai yra kiekvienu atveju teisiniuose precedentuose *ad hoc* konstatuojama asmens (kurio atžvilgiu išteisinamasis nuosprendis buvo priimtas iki BPK 106 straipsnio 3 dalies naujos redakcijos įsigaliojimo) teisė kreiptis į teismą su ieškiniu dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų baudžiamajame procese dėl advokato pagalbos apmokėjimo, priteisimo civilinio proceso tvarka, laikant pastarąsias bylinėjimosi išlaidas nuostoliais, kurių išteisintas asmuo nebūtų patyręs, jei valstybė jo atžvilgiu nebūtų pradėjusi baudžiamojo persekiojimo (žr. pvz. Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. balandžio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-217-450/2023, Vilniaus apygardos teismo 2023 m. balandžio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-217-450/2023, 2023 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1018-854/2023).
29. Atsižvelgiant į išdėstyta, teismas daro dvi nagrinėjamam ginčui aktualias išvadas.
30. Pirmą, ieškovė vadovaujantis BPK 106 straipsnio 3 dalimi (kurios galiojimo laike įstatymo leidėjas nesusiejo su išteisinamojo nuosprendžio priėmimo data) turi teisę reikalauti iš valstybės bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl advokato teisinių paslaugų apmokėjimo, baudžiamojo proceso metu, atlyginimo, reikšdama ieškinį civilinio proceso tvarka. Dėl šios priežasties atmetami kaip nepagrįsti ir prieštaraujantys teismų precedentams atsakovės įgaliotų atstovių argumentai, kad dėl bylinėjimosi išlaidų kaip procesinio pobūdžio klausimo, negali būti inicijuota nauja civilinė byla (CPK 12 straipsnis, 176 straipsnis, 178 straipsnis).
31. Antra, ieškovė, prašydama priteisti pastarąsias bylinėjimosi išlaidas vadovaujantis BPK 106 straipsnio 3 dalimi, neturi įrodinėti valstybės pareigūnų veiksmų neteisėtumo; pakanka tik išteisinamojo nuosprendžio valstybės civilinei atsakomybei kilti, nes laikoma, kad ieškovė tokių nuostolių nebūtų patyrusi, jei valstybė nebūtų pradėjusi jos atžvilgiu baudžiamojo persekiojimo (CK 6.246-6.247 straipsniai, 6.249 straipsnio 1 dalis). Dėl šios priežasties atmetami kaip nepagrįsti ir prieštaraujantys BPK 106 straipsnio 3 dalies paskirčiai atsakovės įgaliotų atstovių argumentai, kad ieškovė turi įrodyti valstybės pareigūnų ir teisėjų neteisėtus veiksmus, siekdama priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, patirtų baudžiamajame procese, kuris baigėsi priimant ieškovės atžvilgiu išteisinamąjį nuosprendį (CPK 12 straipsnis, 176 straipsnis, 178 straipsnis).

Dėl ieškovės teisės gauti visišką bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl advokato teisinės pagalbos teikimo baudžiamajame procese, atlyginimą

32. CK 6.251 straipsnyje yra įtvirtintas visiškas nukentėjusio asmens nuostolių atlyginimo principas; išimtis gali būti numatyta tik įstatyme ar sutartyje (CK 6.251 straipsnio 1 dalis).
33. Nagrinėjamu atveju ieškovė prašo priteisti nuostolius, kurie susideda iš bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl advokato paslaugų apmokėjimo baudžiamajame procese, kuriame ji buvo išteisinta.
34. Vadovaujantis BPK 106 straipsnio 3 dalimi, kai asmuo išteisinamas, teismas priteisia iš valstybės asmens patirtas būtinas ir pagrįstas išlaidas advokato arba advokato padėjėjo, kuris dalyvavo byloje kaip šio asmens gynėjas, paslaugoms apmokėti, atsižvelgiant į bylos aplinkybes.

35. Teismas, įvertinęs pastarosios teisės normos turinį, daro nagrinėjamam ginčui aktualias dvi išvadas.
36. Pirma, teismas išteisintam asmeniui gali priteisti tik pagrįstas ir būtinas išlaidas, kurias jis patyrė dėl advokato paslaugų apmokėjimo baudžiamajame procese. Vadinasi, vadovaujantis CPK 12 straipsnyje įtvirtintu rungimosi principu išteisintas asmuo turi įrodyti prašomų priteisti bylinėjimosi išlaidų būtinumą ir sąsają su konkrečiu baudžiamuoju procesu.
37. Antra, dėl priteistinių išlaidų dydžio sprendžia teismas, vertindamas visas baudžiamojo proceso aplinkybes. Vadinasi, kiekvienu atveju teismas turi prerogatyvą spręsti dėl bylinėjimosi išlaidų, priteistinių iš valstybės biudžeto, dydžio atitikimo protingumo, sąžiningumo ir teisingumo kriterijams (CK 1.5 straipsnis).
38. Nagrinėjamu atveju ieškovė nurodo patyrusi baudžiamajame procese dėl advokato paslaugų apmokėjimo iš viso 15 760,25 Eur (įskaitant PVM) dydžio bylinėjimosi išlaidas. Ieškovė kartu su ieškiniu pateikia teisinių paslaugų teikimo išrašus, sąskaitas ir jų apmokėjimą patvirtinančius dokumentus, taip pat advokato atliktų darbų detalizaciją, kurioje matosi konkretus atliktas advokato veiksmas ir jo trukmė (el. dok. Nr. CBP-17342/2023 priedai, DOK-53639/2024, DOK-73908/2024 ir jo priedai).
39. Teismas, sprenddamas dėl ieškovės patirtų išlaidų atitikimo būtinumo ir sąsajumo kriterijams, įvertino teismo sprendimo 35 punkte aptartų rašytinių įrodymų visetą, taip pat ieškovės atstovių pateiktus rašytinius paaiškinimus (atsikertant į atsakovės įgaliotų atstovų iškeltas prielaidas), kuriuose buvo detalizuojami konkretūs baudžiamajoje byloje atlikti advokato veiksmai, bei ieškovės pateiktus į bylą iš baudžiamosios bylos surinktus rašytinius įrodymus, daro vienareikšmišką išvadą, kad visi advokato veiksmai buvo atlikti bei visi advokato procesiniai dokumentai buvo parengti atstovaujant būtent ieškovę ir jos interesus konkrečiame baudžiamajame procese (CPK 12 straipsnis, 176 straipsnis, 178 straipsnis).
40. Teismas, atsižvelgęs atsakovės įgaliotų atstovų kritiką dėl konkrečių advokato veiksmų, pažymi, kad visuotinai žinoma ir objektyviai suvokiama yra aplinkybė, kad asmuo, kuris niekada nebuvo susidūręs su baudžiamuoju persekiojimu ir kuris neturi teisinio išsilavinimo bei darbinės patirties baudžiamosios teisės srityje, turi pagrįstą ir teisėtą lūkestį būti konsultuojamas gynėjo viso baudžiamojo proceso metu bei turi teisę būti lydimas gynėjo, atliekant kiekvieną jo atžvilgiu ikiteisminio tyrimo veiksmą. Teismo vertinimu, advokato pagalba renkant įrodymus, būtinus ieškovei apsiginti nuo baudžiamojo persekiojimo (dėl PVM sąskaitų-faktūrų apmokėjimo rangovui ir sutartos darbų kainos nustatymo) taip pat laikytinos pagrįstomis išlaidomis, patirtomis konkretaus baudžiamojo proceso metu (CPK 12 straipsnis, 176 straipsnis, 178 straipsnis).
41. Tuo tarpu dėl atsakovės atstovės Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos iškeltų prielaidų apie galimai nesąžiningas teisinių paslaugų teikimo sutarties sąlygas dėl advokato paslaugų apmokėjimo tvarkos ieškovės kaip vartotojos atžvilgiu teismas atskirai nepasisako dėl dviejų priežasčių. Pirma, pagal ieškovės pateiktą ieškinio dalyką ir suformuluotą faktinį pagrindą šios bylos ginčo (nagrinėjimo) dalykas nėra ieškovės ir jos advokato teisinių paslaugų apmokėjimo dydis ir tvarka. Ieškovė apskritai nekelia klausimo dėl per didelio advokato honoraro, o priešingai, įrodinėja jo dydžio pagrįstumą. Tokiu atveju teismas neturi prerogatyvos peržengti ginčo nagrinėjimo ribų (CPK 135 straipsnio 1 dalies 2 ir 4 punktai, 265 straipsnio 2 dalis). Antra, įstatymo leidėjas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai nesuteikė kompetencijos ginti vartotojų (viešąjį)

interesą materialinės teisės srityje, susijusioje su advokatų teisinių paslaugų teikimu (CPK 49 straipsnio 2 dalis).

42. Teismas, spręsdamas dėl ieškovės patirtų bylinėjimosi išlaidų dydžio atitikimo protingumo kriterijui, visų pirma remiasi kasacinio teismo išaiškinimu, kad teismai, nustatydami atlygintinas išlaidas advokato pagalbai apmokėti, neturi pareigos priteistiną sumą vertinti bylos šalims kaip mokesčių mokėtojams galimai kilsiančių mokestinių prievolių bei teisių aspektu ir pagal tai koreguoti priteistiną išlaidų atlyginimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-108-248/2018 38 punktas).
43. Taigi, vadovaujantis kasacinio teismo išaiškinimu, teismas vertina, ar ieškovės prašoma priteisti iš valstybės biudžeto 15 760,25 Eur suma (nepaisant to, kad paslaugas teikęs advokatas yra PVM mokėtojas) atitinka protingumo kriterijų.
44. Teismas nutarė, kad nagrinėjamu atveju svarbu įvertinti tokias aplinkybes: ieškovė nebuvo susidūrusi su baudžiamuoju persekiojimu ir neturėjo darbinės patirties baudžiamosios teisės srityje; ieškovė buvo įtariama iš pradžių dviejų nusikalstamų veikų padarymu, vėliau įtarimas buvo papildytas ir ji buvo įtariama iš viso keturių nusikalstamų veikų padarymų; baudžiamoji byla buvo itin didelės apimties (24 tomų); baudžiamasis persekiojimas truko beveik septynerius metus; advokatuui ikiteisminio tyrimo metu bei baudžiamosios bylos narinėjimo pirmosios instancijos teisme metu teko vykti iš Vilniaus į Panevėžį ir atgal; kaip matyti iš ieškovės pateiktos advokato atliktų darbų detalizacijos, advokatas buvo itin aktyvus renkant įrodymus, rengiant įvairius procesinius prašymus, teikiant ieškovei konsultacijas ir ruošiant ją teisminiam nagrinėjimui.
45. Teismas, atsižvelgęs į atsakovės įgaliotų atstovų kritiką dėl advokato atstovavimo teisiniuose posėdžiuose trukmės, konstatuoja, kad net ir laikant, kad advokato atstovavimas teismo posėdžiuose iš viso užtruko (pagal atsakovės paskaičiavimus) 69 valandas, o ne 143,5 valandas (kaip nurodyta ieškovės pateiktoje advokato suteiktų paslaugų detalizacijoje), iš viso advokatas baudžiamajame procese suteikė ieškovei (atsižvelgus į atsakovės paskaičiavimus) mažiausiai 192 (266,5 – 143,5 + 69) valandas trukusias teisines paslaugas. Vadinasi, pagal ieškovės advokatuui sumokėtą honoraro dydį, advokato 1 valandos darbo kaina baudžiamajame procese siekė daugiausiai 82,08 Eur (15 760,25 Eur/192 valandų).
46. Teismo manymu, nagrinėjamu atveju (siekiant nepažeisti konstitucinio visų asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams principo, įtvirtinto Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje) aktualu įvertinti ir kitą aplinkybę, kad tame pačiame baudžiamajame procese įtarimai dviejų nusikalstamų veikų padarymų buvo pareikšti ir kitam fiziniam asmeniui, kuris buvo išteisintas ir kuris patyrė 55 762,00 Eur bylinėjimosi išlaidų dėl advokato teisinės pagalbos apmokėjimo. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2023 m. spalio 23 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-6439-1125/2023 ieškovo ieškinį dalyje dėl 55 762,00 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų baudžiamajame procese dėl advokato teisinių paslaugų apmokėjimo, tenkino visiškai; Vilniaus apygardos teismas 2024 m. vasario 20 d. nutartimi civilinėje byloje e2A-258-432/2024 pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą; kasacinis teismas atsisakė priimti atsakovės Lietuvos Respublikos du kasacinius skundus.
47. Teismas pažymi, kad vertindamas ieškovės patirtų išlaidų dydžio pagrįstumą nesivadovavo orientaciniais advokato paslaugų dydžių kriterijais, nurodytais Rekomendacijose dėl baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose atlygintinų išlaidų advokato ar advokato padėjėjo suteiktoms paslaugoms apmokėti (patvirtintomis

Lietuvos Respublikos Teisingumo ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 1R-184), nes pastarosios rekomendacijos ieškovės bylinėjimosi išlaidų susidarymo metu dar negaliojo.

48. Teismas, ištyręs ir įvertinęs ieškovės pateiktų rašytinių įrodymų visetą bei jų pagrindu nustatytas faktines aplinkybes, taip pat atsižvelgęs į konstitucinį visų asmenų lygybės prieš teismą principą, sprendžia, kad nagrinėjamu atveju ieškovės patirtos 15 760,25 Eur bylinėjimosi išlaidos dėl advokato paslaugų apmokėjimo baudžiamajame procese (kuris baigėsi išteisinamuoju nuosprendžiu dėl visų keturių ieškovės atžvilgiu inkriminuotų nusikalstamų veikų) yra pagrįstos, būtinos, racionalios ir atitinkančios protingumo, teisingumo ir sąžiningumo kriterijus (BPK 106 straipsnio 3 dalis, CK 1.5 straipsnis, 6.251 straipsnis, CPK 176 straipsnis).
49. Teismo nuomone, sprendžiant dėl ieškovei priteistinių bylinėjimosi išlaidų dydžio, aktualus ir ieškovės teisėtų lūkesčių principas, jog paaiškėjus ieškovės atžvilgiu nepagrįstai vykdyto baudžiamąjį persekiojimą faktui, valstybė prisiims civilinę atsakomybę ir atlygins ieškovei bent jau tuos ieškovės realiai patirtus nuostolius, kurių ji nebūtų patyrusi, jei nebūtų buvęs jos atžvilgiu pradėtas baudžiamasis procesas.
50. Teismas pažymi, kad atsakovės įgaliotos atstovės kėlė prielaidą, jog jos nėra tinkamos valstybės atstovės civilinėje byloje, kurioje nėra ginčo dalyku valstybės pareigūnų ar teisėjų veiksmų neteisėtumas. Teismas taip pat pažymi, kad atsakovės įgaliotos atstovės nenurodė, kas šioje byloje pagal kompetenciją turėtų atstovauti valstybę. Taigi, teismas, įvertinęs procesinę aplinkybę, kad šalinant teisės spragą, ieškovė nagrinėjimu atveju galėjo bylinėjimosi išlaidų, patirtų baudžiamajame byloje, priteisimo klausimą išspręsti tik civilinio proceso tvarka, įrodinėdama valstybės civilinę atsakomybę, nutarė valstybės įgaliotomis atstovėmis laikyti tas valstybines institucijas, kurios atstovauja valstybę civilinėse bylose dėl žalos iš valstybės atlyginimo priteisimo (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1054 „Dėl valstybės ir vyriausybės atstovo teismuose nustatymo“ 3.22.2 ir 3.23 punktai).

Dėl byloje vykstančio ginčo baigties

51. Atsižvelgiant į išdėstyta (plačiau žr. teismo sprendimo 15-50 punktus), teismas nusprendžia ieškinio reikalavimą tenkinti visiškai ir priteisti ieškovei iš atsakovės Lietuvos Respublikos 15 760,25 Eur nuostolius, patirtus dėl baudžiamajame procese teiktų advokato paslaugų apmokėjimo (BPK 106 straipsnio 3 dalis, CK 6.249 straipsnio 1 dalis).

Dėl ieškovės teisės reikalauti procesinių palūkanų priteisimo

52. CK 6.37 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta skolininko pareiga mokėti įstatymų nustatyto dydžio palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
53. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotoje CK 6.37 straipsnio 2 dalies aiškinimo ir taikymo praktikoje nurodyta, kad procesinių palūkanų paskirtis dvejojama – kompensacinė ir skatinamoji (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. liepos 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-256-695/2019, 18 punktas). CK 6.37 straipsnio 2 dalies pagrindu mokėtinos palūkanos laikytinos minimaliais ieškovo nuostoliais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-553/2008). Kita procesinių palūkanų paskirtis – skatinti operatyvų teismo procesą ir teismo sprendimo įvykdymą. Procesinės palūkanos skaičiuojamos nuo bylos iškėlimo momento iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, skatina skolininką kuo greičiau įvykdyti prievolę, dar iki kreditoriams kreipiantis į teismą, ir taip išvengti prievolės mokėti šias palūkanas. Tuo

atveju, jei teismo procesas jau prasidėjo, skolininkas turi būti suinteresuotas jo nevilkinti, o teismui priteisus pinigus – kuo greičiau sumokėti kreditoriui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. rugsėjo 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-342/2007). Kreditoriaus reikalavimas sumokėti kompensuojamąsias palūkanas, kitaip tariant, atlyginti dėl piniginės prievolės įvykdymo termino praleidimo atsiradusius nuostolius, laikytinas reikalavimu skolininkui taikyti civilinę atsakomybę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. birželio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-203-823/2023, 30 punktas).

54. Teismas, įvertinęs kasacinio teismo išaiškinimus apie procesinių palūkanų taikymo sąlygas, daro nagrinėjamam ginčui aktualią išvadą, kad (priešingai nei teigia atsakovės įgaliota atstovė Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra) ieškovės reikalavimas priteisti procesines palūkanas kilo ne dėl ieškovės kaltės (inicijuojant atskirą teisminį procesą), o dėl atsakovės kaltės (gera valia iki teismo proceso pradžios nesumokėjus ieškovei teismo sprendimu priteistos sumos). Taigi, teismas atsakovės įgaliotos atstovės Generalinės prokuratūros iškeltą prielaidą dėl reikalavimo priteisti procesines palūkanas nepagrįstumo atmeta kaip neatitinkančią procesinių palūkanų įstatyminės paskirties (CPK 12 straipsnis ir 178 straipsnis).
55. Atsižvelgiant į išdėstyta (plačiau žr. teismo sprendimo 52-54 punktus), teismas nusprendžia ieškovei iš atsakovės priteisti 5 procentų dydžio metines palūkanas, skaičiuojamas už priteistą piniginių lėšų sumą (15 760,26 Eur) nuo civilinės bylos iškėlimo dienos (2023 m. lapkričio 29 d.) iki visiško teismo sprendimo įvykdymo (CK 6.37 straipsnio 2 dalis, 6.210 straipsnio 1 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo

56. Vadovaujantis CPK 87 straipsnio 1 dalies 1 punktu ieškovui yra gražinamas žyminis mokestis, kai jo yra sumokėta daugiau, negu numato įstatymai.
57. Vadovaujantis žyminio mokesčio paskirtimi, žyminiu mokesčiu yra apmokestinami reikalavimai, kylantys iš materialinių civilinių teisinių santykių; tuo tarpu bylinėjimosi išlaidos, patirtos konkrečioje byloje, laikytinos procesinio pobūdžio išlaidomis, kurių reikalavimas dėl priteisimo atskiru žyminiu mokesčiu neapmokestinamas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-148-690/2017, 64 punktas, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-533/2008).
58. Nagrinėjamu atveju ieškovė ieškiniu prašo priteisti iš atsakovės bylinėjimosi išlaidas, kurias ji patyrė baudžiamojoje byloje, ir už šį ieškinio reikalavimą sumokėjo 355,00 Eur žyminį mokestį. Ieškovė šį procesinio pobūdžio reikalavimą reiškia atskiroje civilinėje byloje dėl ieškovės baudžiamosios bylos metu galiojusios antikonstitucinės baudžiamojo proceso nuostatos, draudusios ieškovei pastarąjį prašymą pareikšti baudžiamojoje byloje. Vadinasi, nepaisant to, kad ieškovė (dėl buvusio ydingo teisinio reglamentavimo) su atskiru ieškiniu kreipėsi į teismą dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo, tai niekaip nekeičia paties ieškinio reikalavimo prigimties – procesinio pobūdžio prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo, kuris nėra apmokestinamas atskiru žyminiu mokesčiu.
59. Atsižvelgiant į išdėstyta (plačiau žr. teismo sprendimo 56-59 punktus), teismas nusprendžia gražinti ieškovei 355,00 Eur žyminį mokestį, sumokėtą už ieškinio reikalavimą, kuris nėra apmokestinamas. Teismas ieškovei išaiškina, kad žyminio mokesčio gražinimą vykdo Valstybinė mokesčių inspekcija remdamasi šia nutartimi (CPK 87 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 3 dalis).
60. Vadovaujantis CPK 98 straipsnio 1 dalimi šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato/padėjėjo, dalyvavusio

nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir konsultacijas.

61. Nagrinėjamu atveju ieškinį tenkinus visiškai, laikoma, kad teismo sprendimas yra priimtas ieškovės naudai, kas sudaro teisinį pagrindą priteisti ieškovei iš atsakovės 5 989,50 Eur (įskaitant PVM) patirtas bylinėjimosi išlaidas dėl advokato padėjėjų teisinės pagalbos teikimo (CPK 98 straipsnio 1 dalis). Teismas, įvertinęs ginčo dalyko specifiką, byloje taikyto teisės klausimo sudėtingumą, didelę ieškovės rinktų įrodymų apimtį bei ieškovės atstovių teiktų rašytinių ir žodinių paaiškinimų išsamumą, sprendžia, kad ieškovės patirtos bylinėjimosi išlaidos, įskaitant ir dėl ieškinio parengimo, yra protingo ir pagrįsto dydžio. Teismas, reaguodamas į atsakovės įgaliotų atstovių išsakytus žodinius argumentus, kad ieškovės atstovės teiktų rašytinių paaiškinimų kaina – 900,00 Eur plus PVM - yra laikytina per didelė, pažymi, kad ieškovės atstovė teikė šiuos rašytinius paaiškinimus, siekdama paneigti atsakovės įgaliotų atstovų iškeltas prielaidas apie ieškovės baudžiamojame byloje patirtų išlaidų nepagrįstumą. Taigi, iš esmės ieškovė rašytiniais paaiškinimais tikslino ieškinio faktinį pagrindą, reaguodama į atsakovės įgaliotų atstovų pozicijas dėl ieškovės pateiktos bylinėjimosi išlaidų detalizacijos (kartu su ieškiniu) nepakankamumo. Tokiu atveju teismas laiko, kad ieškovė sąžiningai pasinaudojo teise teikti rašytinius paaiškinimus ir papildomus rašytinius įrodymus bei atitinkamai turi teisę į išlaidų, patirtų dėl jos atstovių atliktų procesinių veiksmų, apmokėjimo atlyginimą (CPK 42 straipsnio 1 dalis).

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 268, 270 straipsniais,

n u s p r e n d ž i a :

ieškovės D. Ž. (a.k. (duomenys neskelbtini) ieškinį tenkinti visiškai.

Priteisti ieškovei D. Ž. (a. k. (duomenys neskelbtini) iš atsakovės Lietuvos Respublikos 15 760,25 Eur (penkiolika tūkstančių septynis šimtus šešiasdešimt eurų ir 25 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų dėl advokato paslaugų apmokėjimo baudžiamajame procese, 5 (penkių) procentų dydžio metines procesines palūkanas už priteistą 15 760,25 Eur sumą, skaičiuojamas nuo civilinės bylos iškėlimo momento (2023 m. lapkričio 29 d.) iki visiško teismo sprendimo šioje dalyje įvykdymo, 5 989,50 Eur (penkis tūkstančius devynis šimtus aštuoniasdešimt devynis eurus ir 50 ct) bylinėjimosi išlaidų.

Gražinti ieškovei D. Ž. (a.k. (duomenys neskelbtini) 335,00 Eur (tris šimtus trisdešimt penkis eurus ir 00 ct) žyminio mokesčio, sumokėto 2023 m. lapkričio 27 d. mokėjimo nurodymu Nr. 27 per akcinę bendrovę „Swedbank“; užduoties kodas (ID): ZM51412.

Sprendimas per 30 dienų nuo jo priėmimo dienos gali būti skundžiamas apeliaciniu skundu Vilniaus apygardos teismui, skundą paduodant per Vilniaus miesto apylinkės teismą.

Teisėja

Rūta Poniškaitytė-Liatukė